

سیاست‌های کلان بین‌المللی سازی آموزش علوم پزشکی

نیلوفر پیکری^۱، ابوالفضل باقری فرد^{۲*}

چکیده

بین‌المللی سازی آموزش پزشکی مبتنی بر اسناد بالادستی از راهبردهای اصلی توسعه نظام آموزش علوم پزشکی مبتنی بر اولویت‌های جامعه و بر اساس اصول عدالت در سلامت بوده که به تربیت نیروی انسانی کارآمد و متعهد منجر می‌گردد. در مقاله‌ی حاضر، ارایه چشم‌اندازی از رویکرد بین‌المللی سازی آموزش پزشکی می‌تواند سیاست‌های کلان این حوزه را، مشهود سازد. ساماندهی، حمایت و هدفمند کردن بین‌المللی سازی آموزش عالی علوم پزشکی، توسعه شبکه تبادلات علمی کشور و برنامه‌های آموزشی مشترک با دانشگاه‌های معتبر جهان و رصد همکاری‌های بین‌المللی در حوزه علوم پزشکی از سیاست‌های اصلی بین‌المللی سازی آموزش عالی علوم پزشکی بوده که توسط متولیان نظام آموزش عالی مورد توجه است. پیشبرد سیاست‌های یادشده، نیازمند اتخاذ راهبردهای جامع و کلان بوده که می‌بایست توسط سطوح ملی و دانشگاهی سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد. بدین ترتیب توسعه کارکردهای بین‌المللی سازی در وجوه علمی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مبتنی بر اصول اخلاقی می‌تواند به ایجاد فرهنگ شهروند جهانی به‌ویژه در جوامع علمی، منجر گردد.

کلمات کلیدی: بین‌المللی سازی، آموزش، علوم پزشکی

۱. دانشیار، اپیدمیولوژی، معاونت آموزشی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران

۲. نویسنده مسئول: استاد، ارتوپدی (فلوشیپ جراحی زانو)، معاونت آموزشی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران bagherifard.a@iums.ac.ir

مقدمه

توسعه کیفی و کمی نظام آموزش علوم پزشکی به صورت هدفمند، سلامت محور، مبتنی بر نیازهای جامعه، پاسخگو و عادلانه و با تربیت نیروی انسانی کارآمد، متعهد به اخلاق اسلامی حرفه‌ای و دارای مهارت و شایستگی‌های متناسب با نیازهای مناطق مختلف کشور در سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی رهبر معظم انقلاب ذکر شده است. در ماده ۶۶ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران نیز آمده است که دولت موظف است به منظور حضور موثر نظام آموزش عالی کشور در تولید، توسعه و نشر علم و فناوری و تربیت دانشجوی در سطح بین‌المللی و برقراری توازن و ارتقای کیفیت آموزش عالی و پژوهش و فناوری فعالیت نماید. همچنین در چشم انداز بیست ساله، ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین الملل و در مواد مصوبه سند جامع روابط علمی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه ۸۰۵ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز این موضوع تصریح شده است. شایان ذکر است، یکی از اولویت‌های راهبردی معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در برنامه جامع عدالت، تعالی و بهره‌وری در آموزش پزشکی، بین‌المللی‌سازی آموزش عالی حوزه سلامت است. لذا با توجه به تاکید اسناد بالادستی و ضرورت پرداختن به این اولویت ملی، در مقاله حاضر، ارایه چشم‌اندازی از رویکرد بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی به عنوان هدف در نظر گرفته شده است.

بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی

بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی در کشور نیازمند اتخاذ راهبردهای جامع و کلان بوده که لازم است توسط سطوح ملی و دانشگاهی سیاستگذاری و برنامه‌ریزی آموزش

عالی مورد توجه قرار گیرد. عرضه گسترده ظرفیت‌های آموزش عالی علوم پزشکی کشور در سطح منطقه و جهان موجب گردید طی سالهای اخیر رشد چشمگیری در جذب تعداد دانشجویان خارجی برای تحصیل در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور رخ دهد؛ به نحوی که تعداد این دانشجویان در کشور طی ۵ سال اخیر، دو برابر شده است. البته شایان توجه است که حدود دو دهه‌ی پیش بین‌المللی‌سازی آموزش پزشکی در کشور به صورت پراکنده و متمرکز بر جذب دانشجوی خارجی شکل گرفته است. ولی در سالهای اخیر، جهانی شدن (Globalization) و منطقه‌ای شدن روزافزون اقتصاد، همراه با الزامات اقتصاد دانش و توجه به ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی و علمی، زمینه را برای اتخاذ رویکردی هدفمندتر، به بین‌المللی شدن در آموزش عالی ایجاد کرده است (۱).

در واقع بین‌المللی شدن آموزش عالی علوم پزشکی تنها مختص جامعه‌ی کوچکی از نخبگان و دانشجویان نیست، بلکه هدف اصلی آن ارتقاء سلامت جوامع در همه‌ی کشورهاست. طی مطالعات کیفی در خصوص نقش دولت در بین‌المللی سازی آموزش عالی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور نشان داده شده است که این حوزه به عوامل مهمی مانند نهادهای قانونی و سیاستگذار، سیاست‌پژوهی، برنامه راهبردی و بازاریابی آموزشی وابسته است (۲،۳). مطالعه دیگری نیز حاکی از آن است که در صنعت آموزش، قوانین و مقررات، تصمیم‌گیرندگان و بازار آموزش از مهمترین مؤلفه‌های آموزش عالی علوم پزشکی است (۴،۵).

سیاست‌های کلان بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی

بین‌المللی‌سازی آموزش عالی علوم پزشکی و ایجاد محیطی پویا نیازمند اتخاذ سیاست‌های طولانی مدت در راستای ارتقاء نظام آموزش، پژوهش، ارائه خدمات و هماهنگی بین بخش‌های مختلف است. ساماندهی، حمایت و هدفمند

آموزش عالی علوم پزشکی بوده که توسط متولیان نظام آموزش عالی علوم پزشکی، مورد توجه قرار دارد. (۶، ۷) به منظور شفاف‌سازی محورهای راهبردی ذیل هر یک از سیاست‌های اصلی، موارد ذیربط در جدول شماره ۱ منظور گردیده است.

کردن بین‌المللی‌سازی آموزش عالی علوم پزشکی، توسعه شبکه تبادلات علمی کشور و برنامه‌های آموزشی مشترک با دانشگاه‌های معتبر جهان و رصد همکاری‌های بین‌المللی در حوزه علوم پزشکی از سیاست‌های اصلی بین‌المللی‌سازی

جدول ۱. سیاست‌ها و راهبردهای کلان بین‌المللی‌سازی آموزش عالی علوم پزشکی

ساماندهی، حمایت و هدفمند کردن بین‌المللی‌سازی آموزش عالی علوم پزشکی

- توسعه دیپلماسی علم در روابط بین‌الملل
- شناسایی بازارهای آموزش عالی سلامت موجود در منطقه و جهان جهت حضور دانشگاه‌های داخل کشور در عرصه‌های بین‌المللی
- بهبود و گسترش حضور جهانی نظام آموزش عالی علوم پزشکی در عرصه بین‌المللی
- راهبری هدفمند تعاملات بین‌المللی از طریق کلان‌مناطق آمایشی در حوزه آموزش عالی علوم پزشکی
- حمایت از تربیت نیروی انسانی نظام سلامت برای کشورهای منطقه
- توانمندسازی اعضای هیأت علمی دانشگاهها در حیطه بین‌المللی‌سازی آموزش عالی علوم پزشکی
- نظام‌مند نمودن و استانداردسازی بین‌المللی فرآیند اعتبارسنجی، نظارت و ارزیابی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

توسعه شبکه تبادلات علمی کشور و برنامه‌های آموزشی مشترک با دانشگاه‌های معتبر جهان

- شناساندن توانائی‌های علمی و آموزشی جمهوری اسلامی ایران در زمینه علوم پزشکی در سطح جهان
- بهره‌مندی از ظرفیت سفیران، رایزنان علمی و فرهنگی در ترویج پتانسیل علمی کشور در سطح بین‌الملل
- ایجاد همکاری با صنعت و اقتصاد برتر ملل مختلف از طریق ایجاد همکاری‌های تحقیقاتی با آنها
- بهبود بخشیدن و ایجاد تنوع مفید علمی و فرهنگی از طریق تبادل دانشجو با دانشگاه‌های برتر جهان
- گسترش ارتباطات علمی با مراکز و نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین‌المللی از طریق توسعه واحدهای مجازی مشترک (۸)
- توسعه شعب بین‌المللی دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی کشور در سایر کشورها
- برگزاری دوره‌های آموزش علوم پزشکی منتهی به مدرک به صورت مشترک
- برگزاری دوره‌های آموزش مهارتی علوم پزشکی
- تبادل استاد با دانشگاه‌های معتبر جهان
- اجرای مشترک طرح‌های پژوهش در آموزش با دپارتمان‌های آموزش پزشکی مراکز معتبر جهان
- گسترش ارتباطات علمی با مراکز و نهادهای آموزشی و تحقیقاتی معتبر بین‌المللی در زمینه‌های تخصصی و فوق تخصصی

رصد همکاری‌های بین‌المللی در حوزه علوم پزشکی

- بهره‌مندی از پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر به منظور شناخت مسیرهای همکاری بین‌المللی مبتنی بر اولویت
- رصد، پایش و ارزیابی روابط علمی بین‌المللی کشور از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بین‌المللی
- ارتقاء و به روز نگه‌داری سامانه آموزش در ایران (Education Iran) در سطوح دانشگاهی، ملی و بین‌المللی
- ایجاد رقابت سالم بین سازمانی در راستای تعالی بین‌المللی نظام آموزش علوم پزشکی

نتیجه‌گیری

حرکت آگاهانه سیاست‌گذاران ملی و دانشگاهی بر اساس سیاست‌های کلان ملی و اولویت‌های مبتنی بر شواهد و اتخاذ سیاست‌ها و راهبردهای حاکمیتی ناظر بر ابعاد گوناگون بین‌المللی‌سازی آموزش علوم پزشکی می‌تواند به

توسعه کارکردهای بین‌المللی‌سازی در وجوه علمی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی مبتنی بر اصول اخلاقی یاری رساند و به ایجاد فرهنگ شهروند جهانی به‌ویژه در جوامع علمی، منجر گردد.

منابع

1. Zamani-Manesh H, Khorasani A, Bakhtiari T. Designing a Native Model for the Internationalization of Iran's Medical Sciences Universities: A Qualitative Study. *Research in Medical Education*. 2017;9(2):56-44.
2. Valimoghdam S, Kamali N, MojtabaZadeh M. Role of Government in Internationalization of Higher Education in Universities of Medical Sciences of the Country: A Qualitative Resear. *Journal of Medical Education Development*. 2019;12(33):43-55.
3. Zahed Babelan A, Mehravar S, Kazami S. Designing Model for the Development of International Scientific Cooperation in the Iranian Higher Education System with a Grounded Theory Approach. *Research in Medical Education*. 2022;14(2):48-57.
4. moosavi mm, azizi m, badizadeh a, rezghi h. Identifying the Components of Internationalization of Higher Education (Case Study: Medical Services Education Industry). *Journal of healthcare management*. 2019;9(no 4):7-18.
5. valimoghaddam zanjani s, kamali n, Mojtabazadeh m. Design and Validation of the Internationalization Model of Higher Education in Medical Sciences Universities. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2021;14(2):49-61.
6. Peykari N, Akbari H, Emami-Razavi SH, Larijani B, Haghdoost A. Effective Medical Education Internationalization. *Teb va Tazkiyeh*. 2022;30(1):15-22.
7. Shamsi Gooshki E, Pourabbasi A, Akbari H, Rezaei N, Arab Kheradmand A, Kheiry Z, et al. Internationalization of medical education in Iran: A way towards implementation of the plans of development and innovation in medical education. *J Adv Med Educ Prof*. 2018;6(1):43-8.
8. Mousavi Zavardehi SH, Hosseini Dronkola SZ, Shojaee AA. The Effect of Leading Professors and Internationalization on the Development of Virtual Education in Order to Present a Model in the Babol University of Medical Sciences. *Educational Development of Judishapur*. 2021;12(2):633-44.

The main Policies of the Medical Sciences Education Internationalization

N. Peykari¹, A. Bagherifard^{2*}

Abstract

According to upstream documents, the internationalization of medical education is one of the main strategies for advancement of priority-based higher education system based on health equity that could be lead to the training of efficient and committed human resources.

In this article, the main policies of the internationalization of education have been presented.

Establishment, and organization; development scientific network, and emergent joint educational programs with prestigious universities in the world; and monitoring international cooperation in the field of medical sciences are the main policies that should be considered by national, and sub-national policy-makers.

Therefore, the improvement of in scientific, cultural, social, political and economic aspects of internationalization based on ethical principles could lead to the creation of a global citizen culture, especially in scientific societies.

Keywords: Internationalization, Education, Medical Sciences

1. Associate Professor, Epidemiology, Deputy Education, Ministry of Health, Treatment and Medical Education, Tehran, Iran

2*. Corresponding author. Professor, Orthopedics (Fellowship of Knee Surgery), Vice-Chancellor of Education, Ministry of Health, Treatment and Medical Education, Tehran, Iran bagherifard.a@iums.ac.ir